

Ny konkurranselov – hva nå?

Konkurranse og fri prisfastsetting er i myndighetenes kritiske søkelys for tiden. Både smøring av ansatte i Vinmonopolet og bonde-eide Tines angivelige konkurrentfiendtlige «rabatttilbud» til ICA-kjeden fikk mye medieomtale tidligere i vinter. Men også liberale yrkesgrupper som advokater og tannleger står på moderniseringsminister Meyers sjekkliste. Førstnevnte ble i fjor høst herjet med av Aftenposten. Uetiske salærkrav og uoversiktighet var blant ankepunktene. Også prisveksten hos tannlegene, av Aftenposten estimert til 116 % siden 1990, blir sammenliknet med konsumprisveksten på 36 %, og konklusjonen trekkes umiddelbart; konkurransen virker ikke.

Konkurranse i vår bransje dreier seg om mye mer enn pris alene, og når folk flest har under 2 000 kroner i årlig kostnad, så er konsekvensene av prisveksten moderate. For folk flest – men ikke for pasienter med omfattende behandlingsbehov. Brukertilfredsheten er stor, men sporadiske kontroller har vist at mange tannleger ikke etterlever «Forskrift om prisopplysning ved tannlegetjenester». Denne er hjemlet i Konkurranseloven og er mer spesifikk enn prisopplysningsforskriften, som gjelder andre tjenester. Hvorfor må den være så spesiell? Den ble til «over natten» da honorartariffen ble erstattet av fri prisfastsetting i 1995, og har så vidt meg bekjent aldri blitt evaluert i den påfølgende tiårsperioden. Forbrukerombudet har overtatt tilsynsmyndigheten fra Konkurransetilsynet som stadig overvåker om konkurransen virker til beste for befolkningen. Myndighetene insisterer ikke på å opprettholde en egen forskrift knyttet til tannbehandling, men etterlyser alternativer som styrker forbrukernes situasjon og som er praktikable for tannlegene. Vi vil derfor under Forum for tillitsvalgte søke råd hos lokalforeningene, for senere eventuelt å fremme forslag til

etiske regler om prisopplysning, regler som er hensiktsmessige for pasientene og som samtidig er forankret hos tannlegene.

Det er naturlig å dele prisopplysning inn i tre ulike områder: Pasientene skal kunne sammenlikne prisnivå hos ulike tannleger, de skal i rimelig grad vite hva en forestående behandling vil koste, og enhver pasient har krav på spesifisert faktura eller kvittering.

For sammenlikning er venteromsplakaten og prislister viktige. Men også nettstedene kan informere om priser. Forskriften krever at plakaten skal vise prisen på 12 utvalgte og vanlige tjenester. De samme punktene skal innlede prislister. For øvrig står tannlegene fritt, og myndighetene har nærmest oppfordret til kreativitet og mangfold i utformingen. Noen oppgir protetik med tannteknikk, andre uten. Noen inkluderer det forhandlingstekniske begrepet «hygienetiltak» i prisen, andre ikke. Jeg formoder at alle inkluderer hygienetiltak i arbeidet, for hvem vil ha en fylling uten hygienetiltak? Vi må prioritere opplysningsverdien når vi lister opp våre priser, og bør da etterstrebe en standardisert metode som i størst mulig grad beskriver «nøkkelen i døra». Individuelle forskjeller mellom arbeidsoppgavene kan selsagt gjøre enhetlige stykkpriser vanskelig, men da er timehonorar en mulighet.

Også tannleger kjøper tjenester, og kunden i oss vil da forvente å få et prisoverslag. Dagens grense på 2 000 kroner for at overslaget – uoppfordret – skal gjøres skriftlig synes urimelig lav, men det skal alltid opplyses om forventet behandlingskostnad. Hensikten er å forberede pasienten på den forestående utgiften. Sluttregningen skal vise hva man faktisk har betalt for. Med dagens tannlegeprogrammer er dette enkelt.

Fra 1. januar 2006 vil to dispensasjoner fra konkurranseloven opphøre. Dette medfører at karantenebestemmel-

sen i leieavtalene utgår, og at prissamarbeid mellom selvstendig næringsdrivende rundt felles venterom blir forbudt. Konkurransetilsynet har angivelig ikke anledning til å gjøre unntak, og forhåndsutsagn er også i følge myndighetene uaktuelt. Man kan bare gi vage veiledninger. Slikt prissamarbeid anses å være mer problematisk i områder med få tannleger og ditto liten konkurranse enn i eksempelvis byer som Oslo og Bergen. Dispensasjonen har der kostnadsnivået er sammenfallende vært hensiktsmessig, uten å true konkurranse i området. Straffen for å overtre loven vil være bøter. Skulle imidlertid tannleger som er i en slik situasjon, la seg ansette i et AS, ville resultatet for priskonkurransen bli status quo. Et AS har nemlig anledning til å benytte én prislister uansett hvor mange tannleger som er ansatt.

Det synes ugunstig dersom lovgivningen er for rigid, og organiseringen av virksomheten blir viktigere enn det praktiske resultatet for forbrukerne. Hensikten med et lovverk er ikke å dømme, men tvert imot å bidra til ansvarlig lovlidighet. Hensikten med et synlig politi er ikke å arrestere, men å forhindre lovbrudd. Tilsvarende burde det være mulig for et tilsyn som har kompetanse til å utferdige bøter, å gjøre vurderingen på forhånd, og dermed forhindre lovbrudd. Dette er særlig aktuelt i de tilfeller der det kan diskuteres om et slikt prissamarbeid faktisk er en trussel mot konkurransen. Tannlegeforeningen er derfor i positiv dialog med Konkurransetilsynet om disse spørsmålene i håp om å skape så vel forutsigbarhet som hensiktsmessighet for våre medlemmer og for pasientene.

Carl Christian Blid